

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/246103,Pawel-Tomasik-Kobiety-ze-wsi-Szklary-w-obronie-punktu-katechetycznego-12-sierpni.html>
12.08.2026, 14:40

Paweł Tomasik: Kobiety ze wsi Szklary w obronie punktu katechetycznego 12 sierpnia 1974 r.

12 sierpnia 1974 r. we wsi Szklary (obecnie w gminie Jerzmanowice-Przeginia w województwie małopolskim) kilkadziesiąt kobiet – mieszkanek tej wsi – usiłowało uniemożliwić wyburzenie ganku dobudowanego bez zezwolenia władz do zakupionego przez ks. Józefa Pochopienia budynku, pełniącego funkcję punktu katechetycznego. Jaka była geneza tych zajęć, ich przebieg i skutki?

[Archiwum IPN](#) [Kościół](#) [Milicja Obywatelska \(MO\)](#) [Represje](#)

12.08

Fragment panoramy wsi Szklary. Z prawej strony grupa kobiet protestujących przeciwko wyburzeniu ganku dobudowanego bez zezwolenia władz do zakupionego przez ks. Józefa Pochopienia budynku pełniącego funkcję punktu katechetycznego, 12 VIII 1974 r. (fot. z zasobu IPN)

W lutym 1974 r. ks. Józef Pochopień, wikariusz parafii Racławice Olkuskie, nabył we wsi Szklary (na terenie tej parafii) domek, w którym urządził punkt katechetyczny oraz kilka razy odprawił nabożeństwo.

W końcu lipca z inicjatywy księdza robotnicy rozebrali dwie ścianki działowe i stary drewniany ganek, a następnie postawili murowaną dobudówkę (nowy ganek) o wymiarach 6x3x3 metry. 3 sierpnia 1974 r. Urząd Gminy w Jerzmanowicach wydał decyzję administracyjną o wstrzymaniu prac budowlanych, a dwa dni później polecił zlikwidować dobudówkę do 22 sierpnia. Wydano też zakaz użytkowania domu ze względów bezpieczeństwa, a inwestycję oplombowano.

Rozbiórka połączona z pacyfikacją

12 sierpnia 1974 r. ksiądz Pochopień został wezwany do Urzędu Powiatowego w Olkuszu, gdzie wręczono mu decyzję o natychmiastowej rozbiórce. Tego samego dnia o godzinie 9.00 na polecenie władz robotnicy, osłaniany przez kilkunastu funkcjonariuszy operacyjnych i umundurowanych milicjantów, przystąpili do wyburzania dobudówki. Spotkało się to z przeciwdziałaniem kilkudziesięciu kobiet – mieszkanek Szklar i towarzyszących im kilku chłopców.

Zebrane kobiety głośno protestowały przeciwko działaniom władz, a część spośród nich, zajmując teren rozbiórki, doprowadziła do jej przerwania. W tej sytuacji władze wprowadziły do akcji odwód, składający się z 24 funkcjonariuszy ZOMO. Wspomniani milicjanci, wraz z obecnymi już wcześniej na miejscu funkcjonariuszami, przystąpili do usuwania kobiet z rejonu prac rozbiórkowych.

Funkcjonariusze zastosowali wobec protestujących przymus fizyczny, pałki gumowe i ręczne miotacze gazu. Po ich usunięciu robotnicy dokończyli wyburzanie dobudówki. W wyniku zajść 36 protestujących osób i kilku funkcjonariuszy odniosło obrażenia.

Ogólnopolski rozgłos

18 sierpnia na miejsce zajść przybył metropolita krakowski kard. Karol Wojtyła i odprawił nabożeństwo. Zaapelował o przebaczenie dla tych, którzy użyli siły i zdecydował o utworzeniu w Szklarach ośrodka duszpasterskiego. W wydanym tydzień później specjalnym komunikacie skierowanym do duchowieństwa i wiernych, który odczytano z ambon we wszystkich kościołach archidiecezji krakowskiej, zaprotestował przeciwko zastosowaniu w Szklarach przez milicję pałek i gazu łzawiącego.

28 listopada 1974 r. na mocy wyroku Sądu Powiatowego w Olkuszu, wydanego na podstawie art. 80 Prawa budowlanego, ksiądz Jan Pochopień został skazany na cztery miesiące pozbawienia wolności w zawieszeniu na dwa lata oraz 5 tys. zł grzywny.

Opór i determinacja mieszkanek wsi Szklary, zademonstrowane podczas opisanych wydarzeń, oraz rozgłos, jaki zyskały te wydarzenia wśród wiernych, skłoniły najwyższe władze PRL do zainteresowania się sprawą i ostatecznie zakończyły się sukcesem protestujących.

31 stycznia 1975 r. zastępca naczelnika powiatu olkuskiego (w odpowiedzi na wcześniejsze pismo w tej sprawie) przekazał księdzu Józefowi Pochopieniowi zezwolenie na postawienie ganku o powierzchni 18 m. kw. wraz z zatwierdzonym projektem technicznym. Kilka miesięcy później w domu księdza urządzono kaplicę, w której zaczął odprawiać nabożeństwa. Parafię w Szklarach (wydzielono ją z parafii Raławice) erygowano w 1987 r, a w 1994 r. ukończono budowę kościoła.

[Czytaj artykuł Pawła Tomasika *Kobiety ze wsi Szklary w obronie punktu katechetycznego 12 sierpnia 1974 r.* na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Archiwum IPN, Kościół, Represje

Artykuł